

Tentoonstelling van Luc Deleu & T.O.P. office in B scene te Antwerpen

Transportable

Luc Deleu is ongetwijfeld één van België's meest innovatieve en radicale urbanistische denkers. Dat hij meer in zijn mars heeft dan containerconstructies bewees hij onder andere met 'De Onaangepaste Stad' en 'Orban Space'. In zijn projecten daagt hij de architectuur steeds opnieuw uit om verantwoordelijkheid te nemen op wereldschaal.

Jan STORMS

Ik sprak met Luc Deleu in zijn prachtige woning aan de Antwerpse Cogels-Osylei. In zijn atelier leggen Isabelle De Smet en Steven Van den Bergh – de twee vaste medewerkers van Luc Deleu's bureau T.O.P. office – de laatste hand aan de tekening 'Darling Springs'. Het enthousiasme waarmee hij over zijn recent werk praat toont aan dat Luc Deleu niets van zijn jeugdige frisheid heeft verloren. Zijn guitige lach en plastisch woordgebruik geven kleur aan het verhaal.

Onlangs was op televisie een documentaire te zien van Apollo 8 dat als eerste ruimteschip een reis rond de maan maakte. In het programma werd gewezen op het belang van de foto 'Earthrise' op de ecologische beweging eind jaren 60.

Luc Deleu: "Ik geef al ruim veertig jaar lezingen, en bijna elke lezing begon met die iconische foto die genomen werd op kerstavond '68. Toen ik dat beeld voor het eerst zag, wist ik dat ik planetair moest denken. Ondertussen staan wij geen stap verder. Wij zijn zelfs achteruitgegaan. Ik denk dat de maatschappij nu veel egocentrischer is dan toen, met 'mijn tuin-mijn stad-mijn land'."

De term 'Orbanisme' gaat toch rechtstreeks terug op 'Earthrise'?

Deleu: "Ja, ja. Zeker! En al mijn werk zelfs. Denk maar aan 'De Laatste Steen van België', 'De Voorstellen', 'De Onaangepaste Stad'; evenals dat ik rond de wereld ben gezeild. Dat gaat verder dan wat je vandaag altijd opnieuw hoort: de mensen moeten kleiner gaan wonen, ze moeten beter isoleren ... Het zijn altijd opnieuw de mensen die van mentaliteit moeten veranderen. Ik denk dat de mensen heel goed weten wat het moet zijn ..."

De tekening 'Academical Tour – Westbound' die op de tentoonstelling te zien is, bouwt rechtstreeks verder op 'Mobile Medium University', dat ondertussen al dateert van 1972.

Deleu: "Ook dat project heeft alles te maken met 'Earthrise'. Studenten zouden rond de wereld varen tijdens hun studies. In al die jaren is er bij de universiteit nog altijd geen schot in de zaak gekomen. Ik realiseerde me dat dat misschien komt omdat ik nooit een concreet beeld heb gemaakt van wat het zou kunnen betekenen om als student een wereldreis te maken. Dus heb ik vijf reizen volledig uitgetekend, gelijklopend met vijf academiejaren. Als je je diploma op zak hebt, kan je zeggen: 'Ik ken de wereld!' De tekening 'Westbound' die getoond wordt op de tentoonstelling is de tweede reis. Het schip vertrekt in Antwerpen en hij doet de 72 kleinste landen aan die aan zee liggen. En dat is een fantastische reis, man! Oh! Met altijd palmbomen en alle offshore eilanden waar je met je geld naar toe moet gaan!! (schaterlach)"

De foto van de 'Barricade' te Raversyde verwijst dan weer naar je recente maquette van de Trump Walls.

Deleu: "Inderdaad, maar Trump vermeld ik nooit. Ik zeg dat nu tegen u, maar als ik exposeer heet dat project '8 Walls'. Ik had aan Luc Binst voorgesteld om een stuk van die muur te bouwen te Antwerpen, maar dat kon niet doorgaan. We tonen nu een fotomontage van die muur op de kaaien. Je gelooft je ogen niet, hoe gigantisch die is. Negen meter hoog!" "Het idee is ontstaan toen ik op televisie zag dat Trump acht prototypes aan het bouwen was, om te kiezen welke hij zou nemen. Wat hij er mee heeft geleerd is dat ze onderaan doorzichtig moeten zijn. Want bij een volle muur zie je niet wat ze aan de overkant doen. Om Trump te plezieren hebben sommige firma's gedacht: we gieten onze 'Wall' in roze beton, dan ziet die er niet zo agressief uit; of we gaan iets in de bekisting leggen alsof het lijkt dat het natuursteen is."

"En dan dacht ik: wah! Wat een installatie! Ik was echt jaloers. Ik zag het zo al staan in het Middelheimmuseum. Zo'n muur, dat is toch ook een barricade! Ik heb een maquette gemaakt die een perfecte kopie is van die installatie. Ik neem exact dezelfde vormgeving en kleuren over. Zelfs de spatiëring respecteer ik – want één muur stond iets buiten de rechte lijn." "Voor de rest is het ook een grapje. Dankzij de humor in mijn werk ben ik mentaal overeind gebleven."

De muur van Trump brengt ons rechtstreeks bij een ander voorstel van je om de vluchtelingen te huisvesten.

Deleu: "Met de vluchtelingenproblematiek ben ik al een tijdje bezig, sinds Angela Merkels 'Wir Schaffen Das'. Je kunt ze niet zomaar afzetten in Duffel – a.u.b. hier zijn tien vluchtelingen. Dat is niet de manier om er mee om te gaan. Ik ben begonnen met Europa. In mijn voorstel 'Zwischenland' geeft elk land tien kilometer grond af; de strook tussen twee landen is dus twintig kilometer breed. Dan zijn de vluchtelingen waar ze graag zijn. Ze kunnen van Noord naar Zuid en van Oost naar West trekken. Ze hebben tevens een status: het zijn burgers van Zwischenland. Ik wil laten zien dat het vluchtelingenprobleem méér is dan een politiek en sociaal probleem. Het is ook een ruimteprobleem. De densiteit heb ik berekend op basis van de gemiddelde bewonersdichtheid van Europa en Israël. Israël is ook een politieke keuze, want dat is ook typisch een vluchtelingenland."

"Ik noem het 'Zwischenland' niet alleen omdat de zone tussen landen ligt, maar ook omdat ik dat zo'n plezante naam vind. 'Tussenland' of 'In Between Country' – dat klinkt niet goed ..."

"Omdat ik met de 'Trump Wall' bezig was, dacht ik: ik ga het ook maar eens tekenen tussen Amerika en Mexico. Ik noem het dan 'Tierra Grande', naar de rivier die de grens vormt tussen die twee landen."

'Darling Springs' is niet alleen het meest grootschalige project dat getoond wordt op de tentoonstelling, het is ook het meest complexe. In tegenstelling tot de andere voorstellen is 'Darling Springs' niet te vatten vanuit één kerngedachte.

Deleu: "'Darling Springs' is een stedenbouwkundig ontwerp voor een 'nieuwe' stad. Het plan ziet er realistisch uit, maar is volledig abstract. Ik denk dat dat de enige manier is waarop een universeel gegeven voorgesteld kan worden. 'Plan Obus' van Le Corbusier was gesitueerd in Algiers, met alle politieke aspecten van dien. Le Corbusier is echt niet te evenaren. Zijn stedenbouwkundige plannen zijn van een onwaarschijnlijke luciditeit. Maar dat kan vandaag niet meer. In de jaren dertig kon je nog zeggen: 'Tabula Rasa. We gaan opnieuw beginnen.' Nu niet meer. Ik ben er van overtuigd dat ná de Tweede Wereldoorlog méér gebouwd werd dan alle eeuwen daarvoor. En dan kan je tot de conclusie komen – en dat is

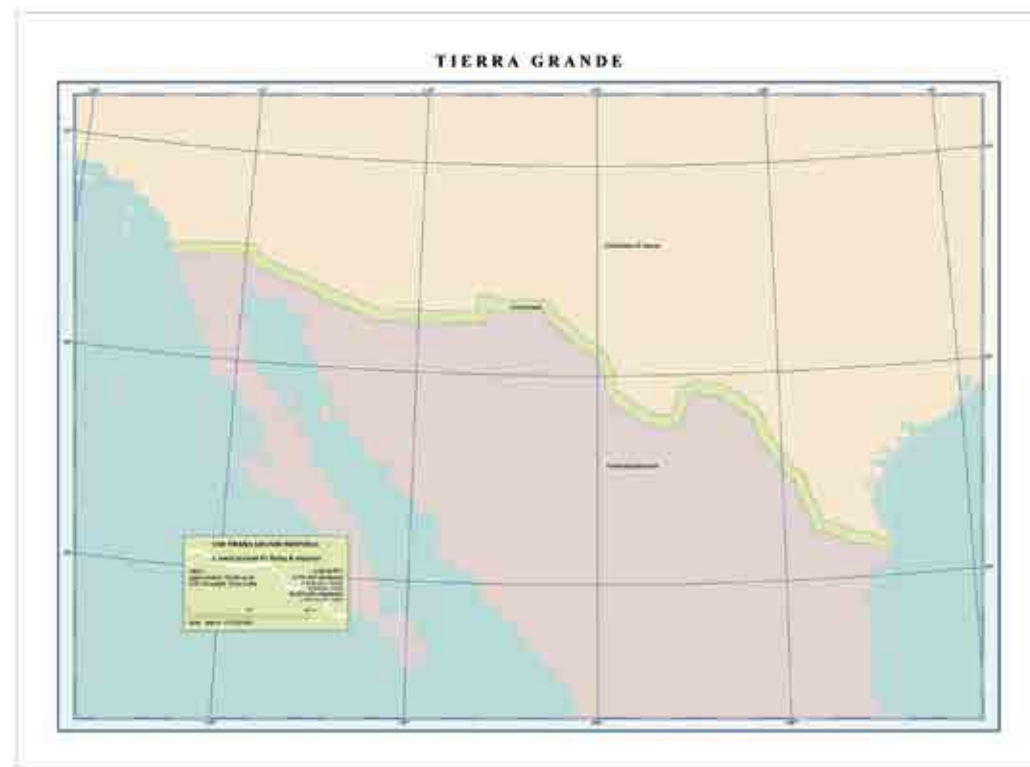
geen vorm van doemdenken – dat de volgende generaties al datgene dat wij hebben gebouwd niet gaan kunnen onderhouden, niet gaan kunnen isoleren én niet gaan kunnen afbreken. Toen ik tot dat besef kwam dacht ik: zo sterven beschavingen uit; omdat ze het niet meer aankunnen. Ik denk dat wij daar nu bijna zijn."

"Ik heb twee jaar gewerkt aan de tekening, een 3D-laboratoriummodel (werk in progress) om in de toekomst experimenteel ruimtelijk onderzoek uit te voeren. De essentie van het plan is de organisatie van de verkeersstromen die steeds complexer worden. Nu is het verkeer een onwaarschijnlijke chaos. Denk maar aan de fietsers die in alle richtingen rijden. Ik ben begonnen met het Forum te tekenen. Verder zijn er ook een gridstad, een historisch

gegroeide stad en een lijnstad terug te vinden op de tekening. Op de belangrijkste verkeersknooppunten plaats ik torens als oriëntatiepunten. De naam gaat terug naar een buurt in Sydney die Darling Harbour heet."

"Iedereen haalt zijn eigen wijsheid uit de tekening. Het ontwerp heeft geen enkele uitleg, behalve dat het een stad is. Je moet alleen maar kijken. Ik wou al heel mijn leven een project maken dat geen enkele commentaar behoeft. Als ik dat vertel, kijken ze allemaal heel raar ... (schaterlach)"

Luc Deleu & T.O.P. office tot 9 juni in B scene, Cockerillkaai 31, Antwerpen. Open za-zo van 13-18 u. www.bsce.be; www.topoffice.to

Luc Deleu, 'Tierra Grande' © SABAM

'Het idee is ontstaan toen ik op televisie zag dat Trump acht prototypes aan het bouwen was, om te kiezen welke hij zou nemen. Wat hij er mee heeft geleerd is dat ze onderaan doorzichtig moeten zijn. Want bij een volle muur zie je niet wat ze aan de overkant doen'

Luc Deleu, 'Eight Walls', foto Dirk Pauwels

